

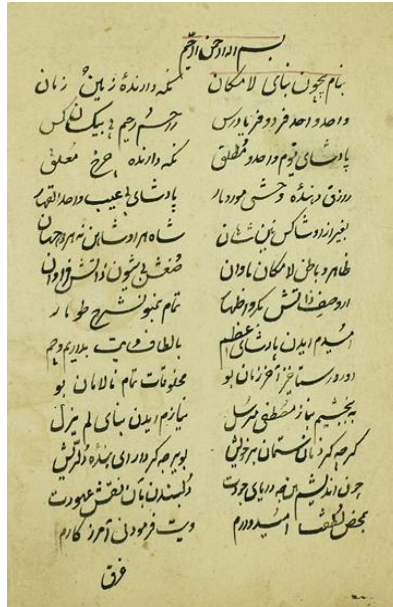
Goranî Lehçesinde Yazılan Mesneviler

A) Goranî Lehçesi:

Goranî Lehçesinde Yazılan Mesneviler		
<i>Mem û Zîn</i>	1	? (1800?)
<i>Xusrew û Şîrîn/Ferhad û Şîrîn</i>	1	Xanay Qûbadî (1732)
	2	Almas Xan Kendûleyî
<i>Seyf-ul Milûk û Bedî-ul Cemalê</i>	1	Mîrza Şefîq Keliyayî Kirmanşahî (18.yy)
<i>Şêx Sen'an</i>	1	? (h.13.yy/m.19.yy)
<i>Xurşîd û Xraman</i>	1	Almas Xan Kendûleyî (1702-1776)
<i>Weraqa û Gulşâh</i>	1	Paşa Cefliyan Rüstemî Zengene (h.13.yy/m.19.yy)
<i>Yûsiv û Zelîxa</i>	1	Xanay Qubadî (18.yy)
<i>Heyder û Senewber</i>	1	Mîrza Kewkeb Goranî (h.13.yy/m.19.yy)
<i>Leyla û Mecnûn</i>	1	Mela Mihemedê Qulî Kendûleyî (1732)
	2	Xaney Qubadî (1741)
	3	Mîrza Şefî'ê Kulyayî (1834)
	4	Mela Weledxan (d.1885)
	5	Ebdulqadir Debayan (1985)

Mem û Zîn:

1800'lerde yazılan ve kime ait olduğu tespit edilmeyen mesnevi üzerine Perwîz Cîhanî çalışmaktadır.

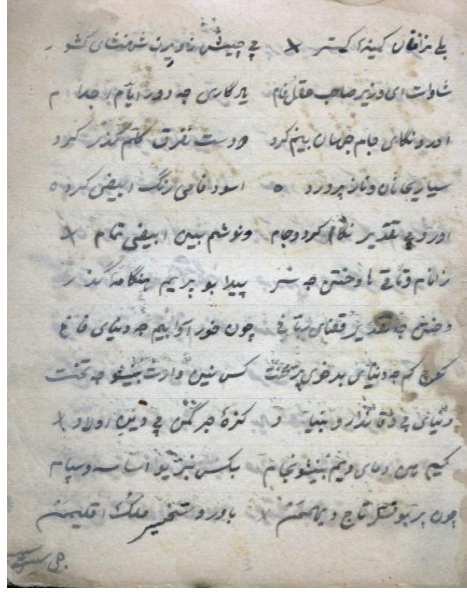

Perwîz Cîhanî'nin Şahsî Kütüphanesinde Bulunan Yazmanın/Kopyanın İlk Sayfası.

Xurşîd û Xraman/Xurşîd û Xwar:

Almas Xan Kenduleyî'nin (1702-1776) 2300 beyitlik eseri, 1392, 1393 tarihli basımlardan sonra (Kirmanşah), İlam Üniversitesi tarafından en son 1393/2015'te yayını gerçekleştirilmiştir. Eserin üç nüshası tespit edilebilmiştir: Kutupxane-i Millî Tahran (no:9251/3 ve ikinci nüsha:9487,

İstinsah: Mîrza Muhemed Emîn Mukrî), Kutupxane-i Meclis-i Şuray İslamî Tahran (no:17299/1, İstinsah: Mehmud Mihemedî, h.1359-1360).

İngiltere SOAS Kütüphanesi'nde Bulunan 'Xurşîd û Xewar' Mesnevisi (Ms. 250068)

Heyder û Senewber:

Beluç Kürdlerinin önemli manzum eserlerinden olan 'Heyder û Senewber' mesnevisi, h.13. asır (19.yy) şairlerinden Mîrza Kewkeb Goranî tarafından yazılmış olup, eserin şimdiye kadar bir nüshası tespit edilebilmiştir: Kutupxane-i Meclis-i Şuray İslamî Tahran (no:9786, h.1288). Eser 1388/2010 yılında Tahran'da yayınlanmıştır.

Weraqa û Gulşâh:

Hicrî 13./14. asır (19.yy) şairlerinde Paşa Celîlyan Rüstem Zengene-i Kirmanşahî'nin tarafından (bir ihtimale göre de Almas Xan Kendüleyî yazmıştır) yazılan 'Weraqa û Gulşâh' mesnevisinin bir nüshası Almanya Merburg Kütüphanesi'nde (Or. oct. 1196), mikrofilm de Kütüpxane-i merkezî Danîşgâh-ı Tahran'da (no:1378) muhafaza edilmektedir. Eser h.1378'de (2000) Urmîye'de, 1385'te (2007) de Tahran'da yayınlanmıştır.

Seyf-ul Milûk û Bedî-ul Cemalê:

Hicrî 12. (18.yy) asır şairlerinden ve Almas Xan Kendulayî'nin muasırlarından Mîrza Şefî'ê Kulyayî'nin Kirmanşahî'nin (1785-1834) yazdığı 'Seyul Milûk û Bedî-ul Cemalê' mesnevisinin şimdiye kadar iki nüshası tespit edilmiştir: Kutupxane-i Umumî Gulpâyegânî Kum (no:14/174-2724, h.1320) ve Kutupxane-i Dânişkede-i Edebiyat-ı Danîgâh-ı Tahran (no:92, h.14. asır.).

Şêx Senan:

h. 13. (19.yy) asırda yazarı bilinmeyen biri tarafından yazılan 'Şêx Sen'ân' hikâyesinin şimdiye kadar dört nüshası tespit edilebilmiştir: Kütüpxane-i Meclis-i Şura-yı İslamî Tahran (14976/1, h.13.yy, 22 s., 320 beyit), Kütüpxane-i Millî Tahran (9251/8), Kütüpxane-i Merkez-i Danîşgeh-i Tahran (4181/3, İstinsah: Mîrza Muhammed Sadîq, h.1298) ve Kütüpxane-i Millî Tahran (21812/1, İstinsah: Seyyid Muhammed Çeşmîderî). Mazhar Edwarî, iki nüshadan hareketle (Nüsxa-i Manzume-i Şêx Sen'an û Doktor Tersa-Be Zeban-ı Hewramî-, Peyam-ı Baharistan, S:22/1392, ss:24-54) eseri tanıtmıştır. Seyid Ârman Hesînî Âbâbârikî ise Âttar Nişâbûrî'nin aynı adla yazmış olduğu

mesnevisiyle karşılaştırmalı analizini yapmıştır (Riwayât-ı Kurdî Dastan-ı Şêx Sen‘ân û Muqayese-i an ba riwayât-ı ‘Attâr Nîşâbûrî’, ss:49-77).

Hazâ Kitâb-ı Sen‘ân

Bismillahirrehmanîrrehim w be neste‘în

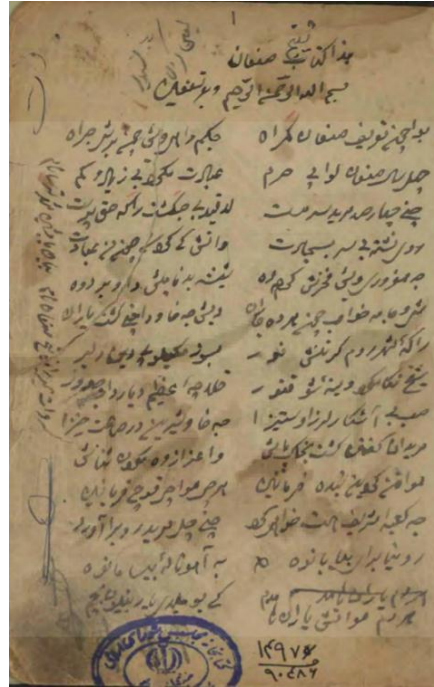
*Buaçun tehrîf Sen‘ân gemrâh
Ce gemrâhî wiş çun berşî ce râh*

*Çhil sal Sen‘ân liwa pî herem
‘İbâdet mekird bî zîyâd û kem*

*Çenî çharsid merîd sermest
La qeyd bî ce geşt râge-i heq-perest*

*Ruy neşte bî ser be secadet
Watiş ki kirdin çun min ‘ibâdet*

*Ce meğrûrî wiş fexrîş kirdewe
Nîşe bed nâmîş da w berdewe*

‘Şêx Sen‘an’ın Kütüpxane-i Meclis-i Şura-yı İslamî Tahran’da (14976/1, h.13.yy) Muhafaza Edilen Nüshası

Xusrew û Şîrîn:

Xanay Qubadî (1732) ve Almas Xan Kenduleyî (1702-1776) tarafından yazılmıştır.

Xurew û Şîrîn-I:

Almas Xan Kenduleyi tarafından yazılan ‘Şîrîn û Ferhad’, h.1333 yılında ‘İntişarat-ı Kürdistan’ tarafından yayınlanmıştır.

Almas Xan Kenduleyî'nin 1889 yılında istinsah edilen 'Şîrîn û Xusrew' Mesnevisinin Yazma Görüntüsü

(Danimarka Kütüphanesi, Cod. Pers. Add.54, 224 yaprak, minyatürlerle süslenmiş,
<http://www.kb.dk/manus/ortsam/2009/okt/orientalia/object60569/en/#kbOSD-0=page:300>)

Xusrew û Şîrîn-II:

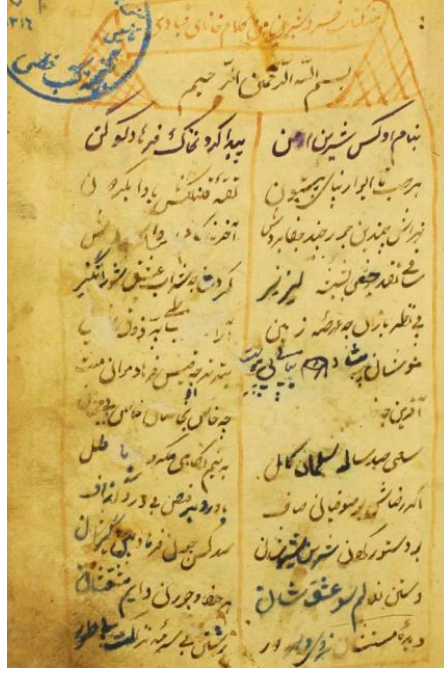
Xanay Qubadî tarafından 1153/1732 yılında yazılan 5609 beyitlik mesnevi, ilk defa Muhammed Mela 'Ebdulkerîm Muderrîs, tarafından birkaç nüshadan hareketle yayınlamıştır (Weşanên Korî Zanyarî Kurd, Bağdat, 1975, 900 s.). Sadîq Borekîy de iki nüshadan hareketle (1287 ve 1361) 1369 yılında Tahran'da yayınlamıştır. Eserin bir nüshası Kütüpxane-i Meclis-i Şuray-ı İslamî Tahran/Tahran Meclis Kütüphanesi'nde (no:9792, h.1298), bir nüsha da Kütüpxane-i Milli Tahran/Tahran Ulusal Kütüphanesi'nde (no:7802/1, 1275) muhafaza edilmektedir.

*Yareb be fîraq Ferhad koken
Be xurşîdi hosni Şîrîni Ermen*

*Be îstîlay eşqî Xosrew Perwêz
Be xoş xiramîy Gulgûn û Şebdîz*

*Be xomey mîşkîni Şapûri Çînî
Be nazi Şîrîn bew nazenînî*

*Be saz û be lehni şuxi Nekîsa
Be neybîr aheng mojizey Îsa*

Xaney Qubadî'nin 'Xusrew û Şîrîn' Mesnevisi (Tahran Millî Kütüphanesi, 7802/5)

Leyla û Mecnûn:

Mela Mihemedê Qulî Kendûleyî (1732), Xaney Qubadî (1741), Mela Weladxan (kopya:1885), Mîrza Şefî'ê Kulyayî (1834), Ebdulqadir Debayan (1985) tarafından yazılmıştır.

Leyla û Mecnûn-I:

Mela Mihemedê Qulî Kendûleyî'nin 1145/1732 yılında yazdığı eser, Kürd edebiyatında ilk 'Leyla û Mecnûn' özelliğine sahiptir. Alman Şarkiyatçı Oscar Man, Kirmanşah (İstinsah:1870) ve Mahabad'ta (İstinsah:1879) bulunduğu iki nüshayı Avrupa'ya götürmüştür. Diğer iki nüsha da Kütüpxane-i Merkez-i Danîşgeh-i Tahran/Tahran Üniversitesi Merkez Kütüphanesi (4181/4, İstinsah: Mîrza Mihemed Sadıq, h.1298) ile Kütüpxane-i Meclis-i Şura-yı İslâmî Tahran/Tahran Meclis Kütüphanesi'nde (17678, h.13-14.yy) muhafaza edilmektedir. Eser, şimdiye kadar yayınlanmamıştır.

Leyla û Mecnûn-II:

Xaney Qubadî; M. Camî ve Nîzamî Gencewî izinden giderek, 1741 yılında 'Leyla û Mecnun' mesnevisini hazırlamıştır. Eser, ilk defa Ğeffar İbrâhîmî tarafından yayınlanmıştır (Bînkey Jîn, Silêmanî, 2011). Belirtmek gerekir ki, araştırmalarda kimi zaman Xaney Qubadî ile Mîrzâ Şefî'ê Camerêzî Kulyeyî'nin 'Leyla û Mecnûn/Nofel û Mecnûn' mesnevileri karıştırılmaktadır.

Başlangıç:

*Be namî ew kes be 'kun feyekûn'
'Alemeş ce ketm 'edem kerd bîrûn*

*Mehzî xatiran Seyyidu'l-kewneyn
Muhammed Fatih Xeyber û Huney*

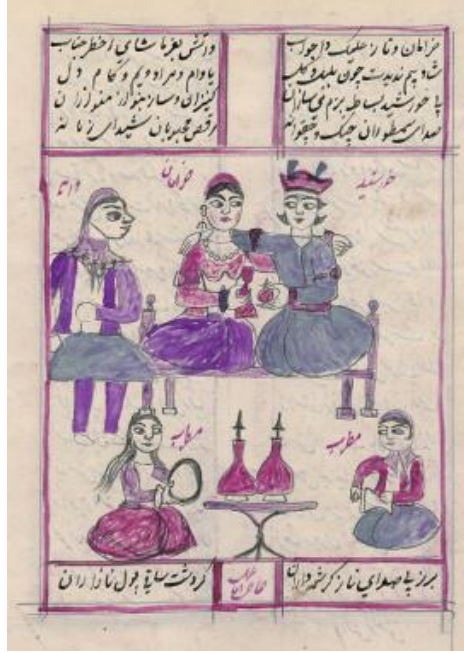
Bitiş:

*Hezar û şeş sed û çil û çwar bêten
Pey dostan ne bo xane pey keten*

Sed hezar sel'wat xatimey kalam
Be Rewzey Rasûl 'eleyhi's-selam

Leyla û Mecnûn-III:

Mîrza Şefî'ê Kulyayî'nin (1785-1834) 1834 yılında yazdığı eseri, Mîrza Qulî Hersînî tarafından 1320/1902 tarihinde istinsah edilmiştir. Bu nüsha Berlin Merburg Kütüphanesi'nde muhafaza edilmektedir.

Mîrza Şefî'ê Kulyayî'nin Berlin Merburg Kütüphanesi'nde Muhafaza Edilen 'Leyla û Mecnûn' Mesnewîsi.

Leyla û Mecnûn-IV:

Mela Weledxan (1825-1885) tarafından yazılan mesnevi, Mela Rıza tarafından 1880 yılında istinsah edilmiştir. Bu nüsha Berlin Merburg Kütüphanesi'nde muhafaza edilmektedir.

Leyla û Mecnûn-V:

Ebdulqadir Debayan, Türkçe '*Leyla û Mecnûn*' mesnevisini Goranîceye çevirmiştir. Eser, Mehmed Emîn Hewramanî tarafından 1985 yılında Bağdat'ta yayınlanmıştır.

Yûsif û Züleyxâ:

Xanay Qubadî tarafından yazılmıştır. Hekîm Mela Salih, İnan Sakız kentinde elde ettiği yazma nüshayı düzenleyerek 2006 yılında yayınlamıştır: 'Weşanên Korî Zanyarîyê Kurdistan, Hewlêr'.